

Innspill til Liedutvalget fra Samordna opptak/ Unit

På innspillskonferansen 1. juni 2018 ble deltakere møtt med bl.a. spørsmål om hva det betyr å være studieforberedt? Er generell studiekompetanse en ordning som bør videreføres? Hvilke alternativer finnes? Hva er styrker og svakheter ved dagens ordning med påbygging til generell studiekompetanse?

Samordna opptak (SO) ved Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning har noen innspill og betraktninger.

Det er Universitets- og høyskolesektoren, som kan si noe om hvilke grunnlag som kreves for å kunne gjennomføre studier. UH-sektoren bør også kunne si noe om hva det betyr at studentene er best mulig studieforberedt. Forslag til ev. endringer bør baseres på utredninger og analyser, som kobler studentenes gjennomføring av studier og resultater mot opptaksgrunnlaget. Det bør være tettere kontakt mellom videregående opplæring og høyere utdanning.

Universitets- og høyskolestudier har et akademisk, teoretisk tilsnitt, der det synes rimelig at inngangskompetansen er knyttet til de fagene som i dag inngår i GSK. For de mer praktisk anlagte vil veien videre nå ofte være fagskoleutdanning, og der det legges vekt på praktisk erfaring og kompetanse. Med det løftet som nå skjer for fagskolene og kategorisering som "høyere yrkesfaglig utdanning, så vil det være vel så viktig å ta en diskusjon om hva som vil være rimelige opptakskrav der, fremfor å diskutere hvordan man kan gjøre lettelser i opptakskravene for de akademiske fagene for søkere som er praktisk anlagte.

Vi ser at stadig flere søkere tar påbygging til generell studiekompetanse gjennom ulike kombinasjonsmodeller. Det er interessant å finne ut hvorfor det skjer. Utfordringen med frafall i videregående opplæring, spesielt på yrkesfag, bør adresseres der.

Fordeler med reglene om generell studiekompetanse (GSK) definert i § 3.6 i UH-loven er:

- Det danner et generelt grunnlag for opptak til de fleste studier ved universiteter og høyskoler, uten at veien til nye valg er stengt tidlig.
- Opptakskravene er transparente og forutsigbare for fremtidige studenter.
- Det brede felles opptaksgrunnlaget fører til lik og rettferdig behandling av søkere.
- Effektiv og rimelig offentlig forvaltning med minimal ressursbruk er ivaretatt ved at opptaket på grunnlag av GSK er i stor grad digitalisert.

Alternative måter å teste om potensielle studenter er studieforberedt:

- A) Erstatte reglene om GSK, slik de er gitt i UH-loven § 3-6, med ulike sett med spesielle opptakskrav for hvert enkelt studium/lærested m.m.

Argumentene mot dette er at det snevrer valgmuligheter for fremtidige studenter svært tidlig. Dette vil føre til dyr og ineffektiv forvaltning av opptak. Det er fare for at innføring av spesielle opptakskrav ikke blir begrunnet i studiets innhold eller kvalitative funn, som viser nødvendigheten av innføring av disse.

- B) Supplere dagens GSK med flere alternative måter å oppnå GSK på, f.eks. en nasjonal opptaksprøve. Vi tenker her alternative måter å teste samme kompetanse på.

Det er usikkert hvorvidt en prøve kan måle like mye som resultater fra hele videregående løpet. Det vil også føre til mindre effektiv forvaltning og økt ressursbruk.

- C) Endre innholdet i kravsettet for GSK. Det er naturlig at det blir endringer her over tid ettersom både videregående opplæring, høyere utdanning og samfunnet selv er i endring.

Utfordringen her er ikke å falle for fristelsen til å senke kravene, som jo vil svekke høyere utdanning på sikt.